

T/56.

Törvényjavaslat

**a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény
módosításáról**

Budapest, 2006. május

2006. évitörvény

a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról

1. §

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 34. §-a a következő új (2) bekezdéssel egészül ki, egyben a § jelenlegi szövege az (1) bekezdés jelölést kapja:

„(2) Törvény minisztérium, miniszter vagy közigazgatási szerv megjelölésére vonatkozó rendelkezését a jelenlévő országgyűlési képviselők több mint felének szavazatával elfogadott törvény módosíthatja.”

2. §

Az Alkotmány 37. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A Kormány tagjai törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki, amelyek törvénnyel és kormányrendelettel nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

3. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés h) pontja, valamint a 35. § (1) bekezdés d) pontjában „a belügyminiszter közreműködésével” szövegrész.

(2) Az országgyűlési képviselők 2006. évi általános választását követően megalakult Országgyűlés által választott miniszterelnök kormányának megalakulásával egyidejűleg az Alkotmány 20. § (5) bekezdésében a „politikai államtitkár” szövegrész helyébe a „miniszterhelyettes” szöveg lép.

INDOKOLÁS

a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) célja annak biztosítása, hogy a Kormány szerkezetét a kormánytöbbség szabadon és önállóan határozhassa meg. A „parlamentáris elveken nyugvó Alkotmány” [4/1993. (II. 12.) AB határozat] ma is egyértelmű abban, hogy a kormányzati szerkezet és szervezetrendszer meghatározása az országgyűlési választásokon többséget szerzett, a kormányzásért felelős politikai erő jogosítványa. A hatékony és eredményes kormányzás mindig a kormánytöbbség kötelezettsége és felelőssége. Az ellenzék felelőssége minden parlamentáris demokráciában elsősorban a mindenkori kormányzat ellenőrzése, ezen túl – magyar sajátosságként – a jogállami forradalom nyomán az Alkotmány a legfontosabb, Kormánytól független alkotmányi szervek, valamint a politikailag legérzékenyebb alapvető jogok tekintetében a törvényalkotást minősített többséghez köti, vagyis politikatudományi értelemben e tárgykörökben megosztja a törvényalkotás felelősségét a kormánypártok és az ellenzék között.

Ugyan e tárgykörök szabályozásában az Alkotmány megköveteli a politikai megegyezést, ez azonban nem jelenti azt, hogy a parlamentáris rendszer alapelveivel szemben az ellenzék a Kormány szerkezete megállapításának felelősségét is viselné. A Javaslat biztosítani kívánja, hogy az Alkotmánynak a minisztériumok felsorolását egyszerű többséghez kötő rendelkezését és szervezetalakítási szabadságát sem elvileg, sem a gyakorlatban ne írassák felül a minősített többséget igénylő törvények.

A Javaslat arra irányul, hogy az Alkotmány normaszövegében is minden kétséget kizáróan megjelenjen, hogy a kormányzati szerkezet kialakítása a kormánytöbbség felelőssége.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A minősített többség követelménye ma sem jelenti azt, hogy a szabályozott intézményre vagy alapjogra vonatkozóan – a kétharmados törvényre tartozó koncepcionális kérdéseken kívül – a kormánytöbbség egyszerű többséggel elfogadott törvényben a politikai elképzeléseinek megfelelően ne rendelkezhetne: a 4/1993. (II. 12.) AB határozat és az 1/1999. (II. 24.) AB határozat szerint – az Alkotmány alapján minősített többséggel elfogadott törvényekkel nem ellentétes módon – végrehajtásukat szabályozhatja, további garanciákat építhet ki, saját koncepciója szerint igazíthatja érvényesülésüket az adott körülményekhez.

Az Alkotmány szerint minősített többséget igénylő szabályozási tárgykörökben a Kormány tagja vagy valamely közigazgatási szerv számára biztosított hatáskör megteremtéséhez, e hatáskör tartalmának meghatározásához szükséges „olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés”. [1/1999. (II. 24.) AB határozat] Annak eldöntése azonban, hogy a végrehajtó hatalom mely tagja gyakorolja a minősített többséggel elfogadott törvényben meghatározott hatáskört, az Alkotmány 34. §-ából következően már a kormánytöbbség felelőssége.

A parlamentáris rendszer működőképessége, a szilárd és hatékony kormányzás megőrzéséhez az is szükséges, hogy a minősített többség esetleges kiterjesztő értelmezésével se kösse meg a parlamenti többség és a Kormány szervezetalakítási szabadságát a minősített többséggel elfogadott törvényben egy-egy szerv, szervezet nevesítése. Ezért a Javaslát egyértelművé kívánja tenni, hogy akár minősített, akár egyszerű többséggel elfogadott törvény is tartalmazza minisztérium, miniszter vagy közigazgatási szerv megjelölését, azt az Országgyűlés egyszerű többséggel elfogadott törvényben is módosíthassa.

A 2. §-hoz

A Kormány tagjainak rendeletalkotását a jogalkotási törvény – évtizedek óta bevált módon – kifejezett törvényi felhatalmazáshoz vagy eredeti jogkörben kiadott kormányrendeletben kapott felhatalmazáshoz köti. E rendelkezésnek alkotmányi szintre emelése a jogalkotásnak az eddig is az Alkotmányban szabályozott alapvető rendelkezéseit egészíti ki, egyértelműen megkülönböztetve a Kormány és tagjai rendeletalkotási jogának szabályait. Mindez a jogalkotási hatáskörrel összefüggésben is kifejezi a magyar alkotmányos berendezkedés azon sajátosságát, hogy a végrehajtó hatalom az egységes kormányt illeti, a miniszterek önálló, a Kormánytól független politikát nem képviselhetnek.

A 3. §-hoz

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés h) pontja kifejezetten a köztársasági elnök hatáskörévé teszi az államtitkárok kinevezését és felmentését, bár e hatáskör a hatályos törvényi szabályozás szerint – alkotmányi felhatalmazás alapján – a helyettes államtitkárok tekintetében nem az államfőt illeti meg. Tekintettel arra, hogy az államtitkárok önálló, a miniszterétől elválasztható politikai vagy közjogi felelősséggel nem rendelkeznek, a Javaslat az államtitkárok kinevezését és felmentését külön törvényben szabályozható tárgykörre teszi. Mindez nem zárja ki, hogy e külön törvény alapján egyes államtitkárokat a köztársasági elnök az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés m) pontja alapján nevezzen ki.

A Javaslat azon elv érvényesítése érdekében, hogy a kormányzat szerkezetét a kormánytöbbség határozhassa meg, hatályon kívül helyezi a belügyminiszterre való alkotmányi utalást. Ennek eredményeként az Országgyűlés egyszerű többséggel elfogadott törvényben határozhatja meg, hogy a Kormánynak a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos hatásköreit mely miniszter közreműködésével gyakorolja.

A politikai államtitkár a rendszerváltás óta a miniszter általános helyettesének feladatait látja el. A javasolt miniszterhelyettesi megjelölés jobban kifejezi az ellátott feladatokat és a pozíció közjogi jelentőségét.

**Dr. Szili Katalin asszony részére,
az Országgyűlés elnöke**

Helyben

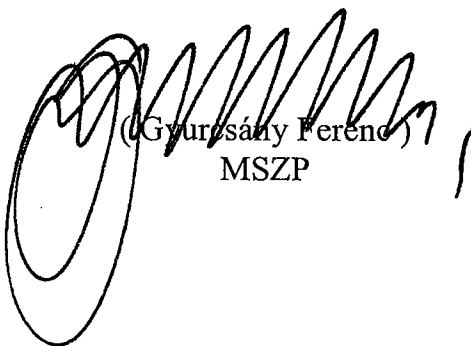
Tisztelt Elnök Asszony!

Mellékelten – a Házszabály 85. § (2) bekezdése alapján – benyújtjuk az alábbi törvényjavaslatokat:

1. Törvényjavaslat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról;
2. Törvényjavaslat a Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról;
3. Törvényjavaslat a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai, a miniszterhelyettesek és az államtitkárok jogállásáról.

Kérjük Elnök Asszonyt, a Házbizottságban létrejött megállapodásnak megfelelően kezdeményezze azt, hogy a törvényjavaslatokat az Országgyűlés május 30-ai ülésnapján Házszabálytól való eltéréssel tárgyalja meg és fogadja el.

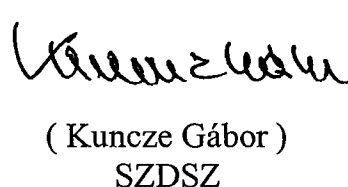
Budapest, 2006. május 29.

(Gyurcsány Ferenc)
MSZP

(Lendvai Ildikó)
MSZP

(Kuncze Gábor)
SZDSZ